

Onderzoek betrouwbaarheid en volledigheid aangeleverde beleidsinformatie jeugdhulp

Colofon

Wies Boogaard

Bianca den Outer

Peter Frans Oosterbaan

vormgeving: de Beeldsmederij
april 2016

jb Lorenz

Inhoudsopgave

1	Achtergrond	4
1.1	Beleidsinformatie jeugdhulp: een drietrapsmodel	4
1.2	Tweede nader onderzoek	5
2	Onderzoeksaanpak	6
2.1	Definitie en scope van beleidsinformatie jeugdhulp	6
2.2	De selectie van vier gelijksoortige gemeenten	7
2.3	De selectie van zorgaanbieders	12
3	Bevindingen	13
3.1	Bevindingen - cbs	13
3.2	Bevindingen - zorgaanbieders	15
3.3	Bevindingen - gemeenten	15
4	Onderzoeksvragen	17
4.1	Verhouding omvang geleverde jeugdhulp cbs ten opzichte van andere informatiebronnen van de gemeenten	17
4.2	Verhouding tussen aangeleverde beleidsinformatie na be- en verwerking door cbs ten opzichte van productie-informatie.	17
4.3	Productiecijfers ten opzichte van cbs gepubliceerde cijfers	18
4.4	Mate waarin verschillen te verklaren zijn uit onvolledige aanlevering bij cbs van data over jeugdhulpgebruik of onvolledigheid van data uit andere informatiebronnen	19
4.5	Impact van geconstateerde onvolledigheden in de beleidsinformatie voor benchmark informatie en sturingsinformatie voor gemeenten	19
4.6	Onderscheid tussen onvermijdelijke en vermijdbare nauwkeurigheid	20
4.7	Aanlevering data jeugdhulp binnen wijkteams	20
4.8	Werkwijze zorgaanbieders bij invullen cbs-dataset inclusief gemaakte keuzes	21
5	Aanbevelingen en conclusie	22
5.1	De aanbevelingen op een rij	22
5.2	Beperkingen van de definitie jeugdhulpgebruik in de praktijk	22
5.3	Voorstel definitie preventieve jeugdhulp	23
5.4	Conclusie	24
	Bijlage 1	25

1 Achtergrond

1.1 Beleidsinformatie jeugdhulp: een drietrapsmodel

Vanaf 1 januari 2015 zijn jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen verplicht gegevens bij het Centraal Bureau voor de Statistiek aan te leveren. Twee maal per jaar zullen deze gegevens worden gepubliceerd over het voorafgaande half jaar. De eerste publicatie week hiervan af. Eenmalig zijn in de zomer van 2015 gegevens gepubliceerd over het eerste kwartaal. Na iedere publicatie van de benchmarkcijfers, wordt nader onderzoek gedaan naar thema's die leven bij brancheorganisaties, gemeenten, Tweede Kamerleden en Staatssecretarissen. Op verzoek van de Tweede Kamer is na de eerste gegevenslevering een nader onderzoek verricht naar de toegang voor de jeugdhulp. Na publicatie van de halfjaarcijfers heeft de VNG het voorstel gedaan om de betrouwbaarheid en volledigheid van de benchmarkcijfers zelf nader te onderzoeken.

Het gehanteerde model voor de beleidsinformatie jeugdhulp wordt gezien als een drietrapsmodel:

Eerste trap: Een benchmark die op hoofdlijnen zicht geeft op het gebruik van jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering op landelijk en gemeentelijk niveau, gebaseerd op gegevens uit de minimale landelijke dataset. In juli 2015 publiceerde CBS hierover twee rapporten en kwamen cijfers online beschikbaar in de jeugdmonitor en op CBS Statline. De monitor sociaal domein put eveneens uit de cijfers beleidsinformatie jeugdhulp en publiceert een selectie ervan op de site 'Waar staat je gemeente'.

Tweede trap: Verdiepend nader onderzoek naar opvallende verschillen tussen gemeenten en de achtergrond daarvan, toegespitst op een thema zoals de volledigheid en betrouwbaarheid van de data.

Derde trap: Leren van de inzichten uit onder andere het nader onderzoek en waar nodig het bijstellen van beleid en uitvoering. Een werkboek voor het borgen van geleerde lessen komt beschikbaar. Het nader onderzoek wordt telkens in een beperkte periode uitgevoerd bij vier gemeenten en moet worden gepubliceerd voor de publicatie van een benchmark publicatie. In gesprekken met de betrokken partijen worden de cijfers van de benchmark nader geduid. In de derde trap worden de door de betrokkenen geleerde lessen uit het nadere onderzoek op een zodanige wijze gepubliceerd dat iedereen daarvan kan leren. De gemeenten waar het onderzoek is uitgevoerd, worden in deze publicaties geanonimiseerd.

Het nader onderzoek in de tweede trap heeft een vaste methode: de methodiek van de verschillenanalyse. Kern van de methodiek is om te komen tot een selectie van een aantal gelijksoortige gemeenten die in de cijfers van elkaar verschillen, dan wel gemeenten die onderling verschillen maar waarvan de cijfers juist overeenkomen.

1.2 Tweede nader onderzoek

In dit tweede nader onderzoek zijn de betrouwbaarheid en volledigheid van de benchmarkcijfers zelf onderzocht van vier gemeenten. Het onderzoek heeft betrekking gehad over de voorlopige cijfers eerste half jaar 2015. Het onderzoek geeft een schets van en inzicht in de betrouwbaarheid en volledigheid van de getoetste benchmarkcijfers van de geselecteerde gemeenten. Daarnaast doen we aanbevelingen over de toepassingsmogelijkheden voor gemeenten van de beleidsinformatie van CBS.

2 Onderzoeksaanpak

Het onderzoek is uitgevoerd in de periode januari 2016 tot en met april 2016. Achtereenvolgens zijn de volgende stappen tijdens het onderzoek ondernomen:

1. Selectie van de vier gemeenten.
2. Ketenanalyse (van brondata naar benchmarkgegevens)
3. Interviews
4. Input vanuit zestien zorgaanbieders
5. Input vanuit vier gemeenten
6. Input vanuit CBS
7. Opstellen rapportage

2.1 Definitie en scope van beleidsinformatie jeugdhulp

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het hele jeugdveld. Daarom is het belangrijk dat gemeenten beschikken over kwalitatief goede beleidsinformatie, over het jeugdhulpgebruik en de inzet van jeugdbescherming en jeugdreclassering. Eerst wordt in dit hoofdstuk uitgelegd wat wordt verstaan onder de begrippen jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering.

In de Jeugdwet is het begrip jeugdhulp als volgt gedefinieerd:

1. ondersteuning van en hulp en zorg, niet zijnde preventie, aan jeugdigen en hun ouders bij het verminderen, stabiliseren, behandelen en opheffen van of omgaan met de gevolgen van psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking van de jeugdige, opvoedingsproblemen van de ouders of adoptiegerelateerde problemen;
  2. het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van jeugdigen met een somatische, verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem en die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt, en
  3. het ondersteunen bij of het overnemen van activiteiten op het gebied van de persoonlijke verzorging gericht op het opheffen van een tekort aan zelfredzaamheid bij jeugdigen met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking of een somatische of psychiatrische aandoening of beperking, die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt.
- Jeugdhulp kan vrij toegankelijk zijn of niet. Dit bepaalt de gemeente. De regeling beleidsinformatie gaat over beide.

Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Er zijn verschillende jeugdbeschermingsmaatregelen die de rechter kan opleggen: een

ondertoezichtstelling (OTS), een voorlopige ondertoezichtstelling, voogdij, voorlopige voogdij of tijdelijke voogdij. Bij een ondertoezichtstelling is er sprake van een beperking in het ouderlijk gezag, bij voogdij is er sprake van ontheffing van of ontzetting uit de ouderlijke macht.

Jeugdreclassering is een combinatie van intensieve begeleiding en controle van jongeren die veroordeeld zijn of verdacht worden van een strafbaar feit. Als een leerplichtambtenaar proces verbaal opmaakt wegens schoolverzuim kan jeugdreclassering ook toegepast worden. Er zijn diverse type maatregelen. Voor begeleiding door de jeugdreclassering komen jongeren in aanmerking die ten tijde van het delict 12 tot 18 jaar oud waren. Vanaf 12 jaar kan een kind voor strafbare feiten worden vervolgd; als een jongere 18 wordt, is in principe het 'volwassenenstrafrecht' van toepassing. Maar tot 23 jaar kan het jeugdstrafrecht van toepassing blijven als de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waarin het delict is gepleegd daartoe aanleiding geven.

2.2 De selectie van vier gelijksoortige gemeenten

Bij de selectie van de gemeenten waar het onderzoek plaatsgevonden heeft, is rekening houden met de navolgende criteria:

- gelijksoortige gemeenten die in het 1e halfjaar van 2015 qua omvang jeugdhulp sterk afwijken van data 2013 waarop het verdeelmodel is gebaseerd en gemeenten die daarmee goed in de pas lopen.
- gelijksoortige gemeenten die in vergelijking met andere gemeenten in het 1e halfjaar 2015 sterk afwijken van het gemiddelde op bijvoorbeeld type jeugdhulp, verwijzer, perspectief, uitval of reden beëindiging.
- De geselecteerde gemeenten leveren een zo volledig mogelijk palet aan jeugdhulp.

We selecteerden in eerste instantie gemeenten van verschillende omvang/grootte op basis van de selectiecriteria zoals die hiervoor benoemd zijn. In de tweede stap keken we naar de aanwezigheid en diversiteit van jeugdhulpvoorzieningen in de gemeenten. Bij twee van de vier gemeenten diende er een instelling aanwezig zijn die zorg levert aan intramurale voogdijkinderen of waar jeugdzorgplus of BOPZ-zorg geleverd wordt. Deze keuze is gemaakt omdat dit bijzondere doelgroepen kinderen betreffen of waarbij de gemeente waar de jeugdige zich bevindt, verantwoordelijk is voor de hulpvraag. Vervolgens hebben we gekeken naar de wijze van organisatie van wijkteams in de gemeenten en welke typen hulp binnen de wijkteams geleverd wordt. Als laatste hebben we bij de gemeenten die na deze selecties overbleven, gekeken naar de wijze en organisatie van monitoring. In totaal is in 4 gemeenten onderzoek gedaan.

Gemeente A

Gemeente A is een middelgrote gemeente van 100.000+ inwoners gelegen in de noordelijke helft van Nederland. Wat ons opviel bij deze gemeente, was dat hier een hoog gemiddeld budget per jeugdhulp traject beschikbaar is. Deze gemeente is actief bezig met het vergroten van haar inzichten in de productiecijfers. Hiervoor maken ze gebruik van een productiemonitor, waarmee ze per kwartaal alle productiecijfers jeugdhulp bij de gecontracteerde zorgaanbieders uitvragen. Naast de ongeveer 150

gecontracteerde zorgaanbieders zijn er 8 wijkteams actief in deze gemeente; zij geven adviezen en leveren het dossier/de beschikking af bij de zorginhoudelijke afdeling Maatschappelijke Ondersteuning van de gemeente. De wijkteams zijn ondergebracht in een coöperatie en werken en registreren zorggebruik vanuit de coöperatie. De coöperatie staat organisatorisch los van de gemeente. De gemeente streeft naar een eigen datacentrum.

Gemeente A

Inwonersklasse	100.000 tot 150.000	
% Jeugd	19%	
Budget	Jeugd	Totaal Sociaal Domein
2015 naar 2016	-11%	3,6%
2016 naar 2017	-7%	-0,7%
2017 naar 2018	0%	0,5%
2018 naar 2019	0%	0,6%
2019 naar 2020	0%	-0,5%
2015 naar 2020	-17%	3,5%

Gemeente A

Inwonersklasse	100.000 tot 150.000
% Jeugd	19%
Budget	Jeugd
2015	€ 30.000.000 - € 40.000.000

Gemeente B

Gemeente B is een kleine gemeente met nog geen 25.000 inwoners. Het is een gemeente met een hoog gemiddeld inkomen die opvalt door het lage aantal geleverde jeugdtrajecten. Of dit aantal daadwerkelijk zo laag is of hier een deel van de cijfers mist, hebben wij niet kunnen onderzoeken omdat deze gemeente zelf geen uitvraag bij haar aanbieders doet. Deze gemeente weet dat ze hierin nog te weinig actie onderneemt. Het huidige uitgangspunt is dat zolang men binnen budget blijft er geen noodzaak is om deze cijfers meer inzichtelijk te maken. Geen noodzaak betekent echter niet

dat men in deze gemeente de wens niet heeft om hier meer aandacht aan te besteden; tot op heden ontbreken daar echter de tijd en de middelen voor.

Deze gemeente levert wel zelf zorg. Zij hebben 1 wijkteam waarvan de leden in dienst zijn van de gemeente. Vanuit verschillende disciplines leveren zij rechtstreeks zorg en zij registreren dit binnen de gemeente. Gemeente B weet dat het even heeft geduurd voor zij haar zaken op orde had om de data aanlevering bij CBS te realiseren, maar heeft er het volste vertrouwen in dat zij dit in 2016 kunnen optimaliseren. Deze gemeente beschikt niet over een eigen datacentrum maar zijn zij geven aan wel goed op de hoogte te zijn van de bedoeling van de CBS cijfers. Deze worden nog niet toegepast voor beleidsontwikkeling vanwege het feit dat de gemeente verondersteld dat de cijfers onbetrouwbaarheden bevatten. Op andere terreinen worden de CBS cijfers wel gebruikt als achtergrond voor managementinformatie en als benchmark.

Gemeente B

Inwonersklasse	20.000 tot 50.000	
% Jeugd	24%	
Budget	Jeugd	Totaal Sociaal Domein
2015 naar 2016	11%	0,3%
2016 naar 2017	7%	0,8%
2017 naar 2018	4%	-0,9%
2018 naar 2019	1%	-0,8%
2019 naar 2020	2%	0,1%
2015 naar 2020	27%	-0,5%

Gemeente B

Inwonersklasse	20.000 tot 50.000
% Jeugd	24%
Budget	Jeugd
2015	€ 1.000.000 - € 5.000.000

Gemeente C

Gemeente C is de grootste gemeente in ons onderzoek, het is een gemeente met meer dan 200.000 inwoners die ons opviel doordat er volgens de CBS cijfers in deze grote gemeente relatief weinig zorg werd geleverd door de wijkteams. Dat bleek te kloppen, het lage aantal dat de publicatie van het CBS aangaf bleek zelfs onjuist. Er zijn geen wijkteams. Daarentegen maakt men gebruik van toegangsteams. Deze teams zijn samengesteld met vijf mensen, elk van een andere organisatie die zich verbonden hebben om deze teams te kunnen faciliteren. Een toegangsteam zorgt er bij deze gemeente voor dat een cliënt bij de juiste hulpverlener terecht komt. Hoeveel cliënten men ziet en waar ze naar verwezen worden, rapporteert het toegangsteam aan de gemeente maar de daadwerkelijke jeugdhulp cijfers dat het CBS uitvraagt kan men alleen terugvinden bij de zorgorganisatie waar de cliënt naartoe verwezen wordt.

Hoewel gemeente C het leveren van zorg duidelijk heeft uitbesteed, denkt zij toch goed op de hoogte te zijn van de zorgcijfers van de gecontracteerde zorgorganisaties. Zij maken daarbij gebruik van een productiemonitor en vragen deze cijfers maandelijks bij de aanbieders uit. Men is binnen deze gemeente nog zoekende naar de juiste verbindingen tussen de cijfermatige informatie en het gebruik ervan bij de totstandkoming van management informatie en beleidsontwikkeling. Daarbij hanteert men overigens enkel de eigen verkregen informatie en maakt de gemeente geen gebruik van de CBS publicaties.

Gemeente C

Inwonersklasse	150.000 tot 250.000	
% Jeugd	19%	
Budget	Jeugd	Totaal Sociaal Domein
2015 naar 2016	-4%	1,8%
2016 naar 2017	-2%	-1,2%
2017 naar 2018	1%	-0,9%
2018 naar 2019	0%	-0,4%
2019 naar 2020	0%	-0,9%
2015 naar 2020	-5%	-1,6%

Gemeente C

Inwonersklasse	150.000 tot 250.000
% Jeugd	19%
Budget	Jeugd
2015	€ 50.000.000 - € 60.000.000

Gemeente D

De laatste gemeente uit ons onderzoek is een gemeente met ongeveer 120.000 inwoners. Wij hebben deze gemeente benaderd omdat zij ten opzichte van het landelijk gemiddelde een hoog aantal jeugdzorgtrajecten per 1.000 jeugdigen leveren. Deze gemeente is zoekende in wat er precies aan data beschikbaar is en wat men nog mist. Er wordt geen gebruik gemaakt van de publicaties van het CBS en ook het verzoek tot aanleveren van gegevens heeft men naast zich neergelegd vanuit de veronderstelling dat de gemeente geen zorg levert. Daar is men bij doorvragen echter niet zeker van, ook binnen de gemeente zijn er verschillende initiatieven die een stukje zorg weg halen bij de gecontracteerde aanbieders. Een voorbeeld daarvan is het centraal jeugdteam dat het eerste gesprek met een cliënt aangaat, lichte interventies verricht en indien nodig vervolgens doorverwijst naar een zorgorganisatie. Voor de eigen registratie van deze vormen van jeugdhulp maakt deze gemeente gebruik van een monitor sociaal domein.

Ieder kwartaal worden alle cijfers uitgevraagd en dat levert de gemeente uiteindelijk een 100% respons op waardoor zij uit kunnen gaan van een zeer betrouwbare eigen rapportage. Deze rapportage gebruikt de gemeente om inzicht te krijgen in de geleverde trajecten en het verloop van een nieuw ontwikkeld en geïmplementeerd bekostigingssysteem.

Verder is deze gemeente nog zoekende hoe men vorm moet geven aan alle veranderingen die per 1 januari 2015 zijn ingegaan. Een van de veranderingen die in 2016 in werking zal treden is de inzet van wijkteams. Er zullen vijf integrale wijkteams ontwikkeld worden waarin medewerkers vanuit de zorgorganisatie gedetacheerd worden. De plannen hiervoor worden ten tijde van dit onderzoek nog gemaakt maar de verwachting is dat de gemeente zich hier wat betreft daadwerkelijke zorglevering en registratie afzijdig houdt en de verantwoordelijkheid voor aanlevering bij CBS bij de individuele zorgorganisaties laat. Een andere denkrichting die men verkent, is hoe men meer inhoudelijke kennis kan verkrijgen over effectieve jeugdhulpinterventies van de zorgaanbieders en dat in een eigen kennisbank onder te brengen.

Gemeente D

Inwonersklasse	100.000 tot 150.000	
% Jeugd	14%	
Budget	Jeugd	Totaal Sociaal Domein
2015 naar 2016	-10%	-6,8%
2016 naar 2017	-7%	-3,5%
2017 naar 2018	0%	-1,2%
2018 naar 2019	0%	-0,6%
2019 naar 2020	0%	-1,1%
2015 naar 2020	-17%	-12,6%

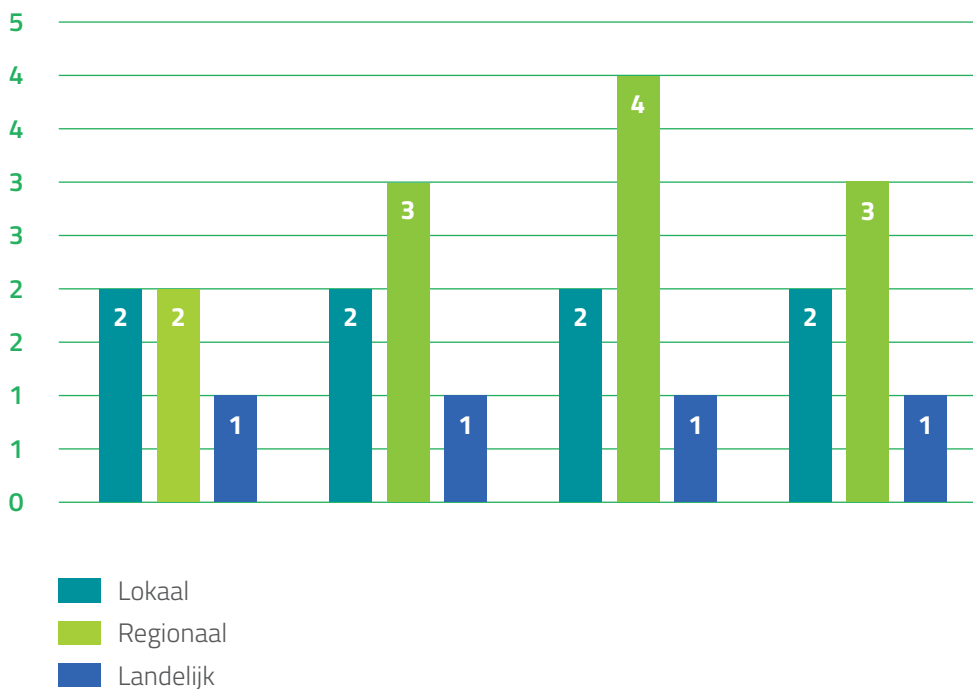
Gemeente D

Inwonersklasse	100.000 tot 150.000
% Jeugd	14%
Budget	Jeugd
2015	€ 30.000.000 - € 40.000.000

2.3 De selectie van zorgaanbieders

We selecteerden na vaststelling van de gemeenten die voor het onderzoek in aanmerking kwamen, in iedere gemeente een aantal zorgaanbieders. Uitgangspunt was dat vanuit ieder zorgdomein (j-GGZ, J&O en zorg voor kinderen met een beperking) een zo representatief mogelijke selectie gemaakt. Daarbij is gekeken naar de omvang van organisatie van de zorgaanbieder en de diversiteit van organisatievormen op basis van de AGB-ordening. In totaal zijn 16 zorgaanbieders uitgebreid bevestigd middels telefonische interviews en interviews op locatie.

Type aanbieders lokaal - regionaal - landelijk

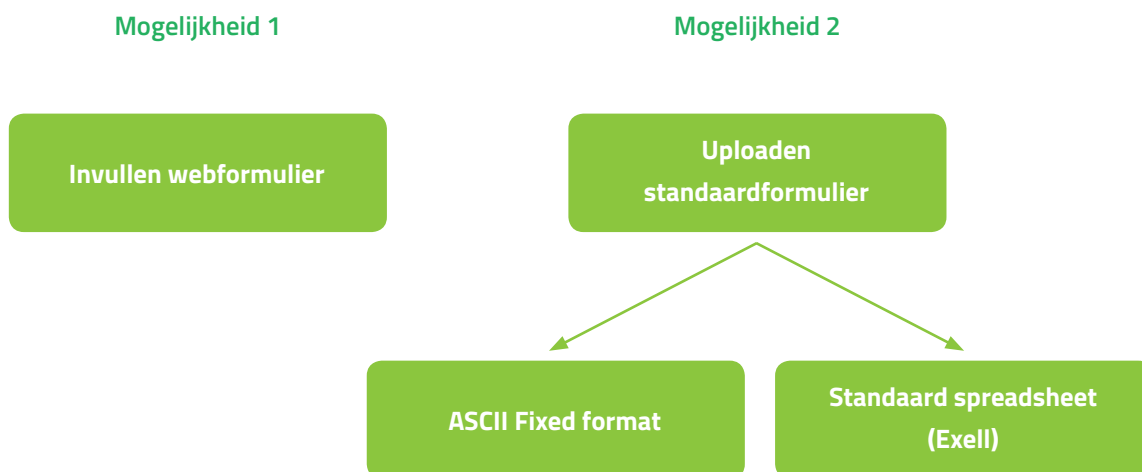

3 Bevindingen

3.1 Bevindingen - CBS

In het periodieke onderzoek van CBS ten behoeve van de totstandkoming van de beleidsinformatie worden de jeugdzorgtrajecten bijeengebracht uit bestanden die door alle aanbieders van jeugdhulp en de gecertificeerde instellingen aan CBS worden geleverd. Gecertificeerde instellingen voeren jeugdbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering uit. Deze gegevens worden gecombineerd en aangevuld met registratiegegevens uit het Stelsel van Sociaal-statistische Bestanden van CBS en gegevens uit de BRP. Er is geen sprake van een steekproefomvang. Het doel van CBS is om alle hulp en zorg in het kader van de Jeugdwet volledig waar te nemen. Alle zorgaanbieders zijn op de hoogte van het informatieprotocol. Er is een informatieprotocol voor de aanlevering van gegevens van 2015 en een informatieprotocol voor de aanlevering van gegevens van 2016. Wat betreft de interpretatie van de soort gegevens die door de zorgaanbieders moet worden aangeleverd, geven alle onderzochte zorgorganisaties op 1 zorgorganisatie na, aan dat zij bekend zijn met de toelichting van CBS en dat het hen duidelijk is welke soort data aangeleverd dient te worden via het sjabloon. Wanneer ICT-systemen van zorgaanbieders aangepast worden, worden aanpassingen om op een gemakkelijke wijze de gegevens voor CBS te ontsluiten, zoveel mogelijk meegenomen in de release. Voorbeeld hier van betreft de toevoeging van type verwijzer aan de softwarepakketten.

In onderstaande afbeelding is gevisualiseerd hoe zorgaanbieders en gemeenten de informatie kunnen aanleveren.

Er zijn twee mogelijkheden voor instellingen om data naar CBS te sturen. Mogelijkheid 1: handmatig cliënttraject data via de portal van CBS in een webformulier invullen. Dit is zeer arbeidsintensief maar is geschikt als een aanbieder enkele cliënten heeft.

Mogelijkheid 2: het uploaden van het standaardformulier. Hierbinnen zijn twee sub-mogelijkheden. Via het ASCII Fixed format en via het standaard spreadsheet (Excel bestand).

Het CBS toetst streng op de kwaliteit van de ingeleverde sjablonen en onderhoudt actief contact met jeugdhulpaanbieders die niet correct ingevulde sjablonen aanleveren. Daardoor is er sprake van kwalitatief goede data op basis waarvan de benchmark wordt samengesteld.

CBS geeft aan dat zij niet met volledige zekerheid kan stellen dat de door gemeenten gecontracteerde aanbieders voor jeugdhulp ook daadwerkelijk allemaal in beeld zijn bij CBS. Het periodieke onderzoek betreft een integrale waarneming van alle bij CBS bekende jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen. De nauwkeurigheid van de statistiek is onder andere afhankelijk van de volledigheid van de lijst met jeugdhulpaanbieders en van de nauwkeurigheid van de registraties bij de aanbieders van jeugdhulp en de gecertificeerde instellingen. Het verdient aanbeveling om eenmaal per jaar per jeugdhulpregio een koppeling te maken met de gecontracteerde jeugdhulpaanbieders en de zorgaanbieders die door CBS benaderd worden om de beleidsinformatie aan te leveren. Immers, gemeenten hebben een volledig en correct overzicht van de jeugdhulpaanbieders in verband met de bekostiging en contractering van aanbieders.

Over het eerste half jaar van 2015 heeft 93 procent van de jeugdhulpaanbieders gegevens aangeleverd, en ook alle gecertificeerde instellingen. Er is niet gecorrigeerd voor zorg die ontbreekt doordat berichtgevers niet hebben gereageerd.

In dit onderzoek hebben we vervolgens per gemeente een vergelijking gemaakt van de cijfers van CBS in relatie tot de productiegegevens indien deze uitgevraagd worden door gemeenten. Daarbij hebben we de productiegegevens omgeslagen naar de definities van CBS om vergelijkbaarheid te bewerkstelligen. Uit deze analyses blijkt dat er weinig verschillen zijn te constateren tussen de aangeleverde data bij CBS van zorgaanbieders en de productiegegevens die door gemeenten op basis van financiële parameters wordt uitgevraagd. In paragraaf 3.3 is een en ander uitgewerkt. Omdat CBS de data ook ordent op basis van woonplaatsbeginsel maar daarbij de beschikking heeft over aanvullende instrumentaria, is een afwijking zoals geconstateerd, voorstelbaar. Daarbij tekenen we aan dat dit exploratief onderzoek betreft vanwege het feit dat:

- dit onderzoek zich beperkt heeft tot drie van de vier gemeenten. Een gemeente beschikte niet over eigen productiegegevens.
- CBS vanwege privacyredenen geen datasets beschikbaar kon stellen aan de onderzoekers waardoor de analyses beperkt zijn gebleven.

Uit de interviews blijkt dat CBS niet met volledige zekerheid kan stellen dat de door gemeenten gecontracteerde aanbieders voor jeugdhulp ook daadwerkelijk allemaal in beeld zijn bij CBS. Het periodieke onderzoek betreft een integrale waarneming van alle bij CBS bekende jeugdhulpaanbieders

en gecertificeerde instellingen. De nauwkeurigheid van de statistiek is onder andere afhankelijk van de volledigheid van de lijst met jeugdhulpaanbieders en van de nauwkeurigheid van de registraties bij de aanbieders van jeugdhulp en de gecertificeerde instellingen. Het verdient aanbeveling om eenmaal per jaar per jeugdhulpregio een koppeling te maken met de gecontracteerde jeugdhulpaanbieders en de zorgaanbieders die door CBS benaderd worden om de beleidsinformatie aan te leveren. Immers, gemeenten hebben een volledig en correct overzicht van de jeugdhulpaanbieders in verband met de bekostiging en contractering van aanbieders.

3.2 Bevindingen - zorgaanbieders

Ten opzichte van de eerste leveringen in 2015 door de zorgaanbieders zien we dat zorgaanbieders de ontsluiting van data ten behoeve van aanlevering bij CBS steeds beter incorporeren in hun reguliere werkprocessen. Opvallend is dat bij nagenoeg alle onderzochte instellingen scherpe controles op de kwaliteit van de data worden uitgevoerd en dat men de uitvragen van CBS zeer serieus behandelt. De mate waarin zorgorganisaties het proces om vanuit eigen brondata de gevraagde gegevens van CBS op te leveren geautomatiseerd hebben, verschilt echter sterk. Er zijn organisaties die met 1 druk op de knop de gewenste levering van gegevens kunnen ontsluiten maar er zijn ook nog veel organisaties die de gegevens handmatig ontsluiten, verwerken en controleren wat een groot tijdsbeslag legt op medewerkers. Het aantal momenten van overdracht van brondata uit eigen systemen naar het invulsjabloon van CBS worden bij de meeste zorgorganisaties zoveel mogelijk beperkt. Interne definities van soorten jeugdhulp zijn veelal congruent gemaakt met definities zoals deze door CBS worden gehanteerd.

De volledigheid van aanlevering van gegevens door de onderzochte aanbieders is zoveel mogelijk geborgd doordat er geput wordt uit brondata en overdrachtmomenten door de zorgaanbieders zoveel mogelijk beperkt wordt.

Tot slot geven jeugdhulpaanbieders aan dat zij een terugkoppeling op de aangeleverde data missen. Alleen wanneer er sprake is van onvolledigheid of twijfel over de kwaliteit van gegevens, neemt CBS contact op met zorgaanbieders. Zorgaanbieders zouden graag een bevestiging ontvangen van CBS over de kwaliteit en volledigheid van aangeleverde gegevens.

3.3 Bevindingen - gemeenten

De beleidsinformatie jeugd heeft betrekking op het jeugdhulpgebruik en de inzet van jeugdbescherming en jeugdreclassering. Gemeenten zijn zoekende naar de toepassing van de schat aan beleidsinformatie die CBS biedt. Daarbij speelt een rol dat veel gemeenten hun focus in eerste instantie leggen op het monitoren van zorgkosten om financiële risico's te beperken en om op het juiste moment beheersmaatregelen te kunnen nemen en gesprekken te voeren met zorgaanbieders. Dat leidt er toe dat toepassing van beleidsinformatie een speerpunt is op ontwikkelagenda's maar in 2015 minder aandacht had. We zien ook dat veel gemeenten niet goed weten hoe ze de informatie vanuit CBS zouden kunnen toepassen. Tot slot geven veel gemeenten aan dat zij vrezen dat data

van CBS onvolledig is en daardoor onvoldoende betrouwbaar. Dit is een punt van aandacht in de communicatie vanuit CBS naar gemeenten.

Vooralsnog gebruiken de onderzochte gemeenten de beleidsinformatie nog niet bij hun beleidsontwikkeling. In de gesprekken met gemeenten merken we dat gemeenten open staan voor toepassing van de data bij beleidsontwikkeling maar dat de beleidsinformatie nog geen plek heeft in het proces van beleidsontwikkeling. Het zou gemeenten helpen als hun verbeeldingskracht geprikkeld wordt door te communiceren over praktische voorbeelden. Ook verdient het organiseren van kennisateliers aanbeveling. In deze kennisateliers kunnen deelnemers aan de slag gaan met eigen data. Dit zou helpen om beleidsontwikkeling op lokaal niveau te verrijken. Immers, met name kleinere gemeenten geven aan geen capaciteit en/of expertise in huis te hebben voor het maken van analyses op basis van de beleidsinformatie. Wanneer benchmarkcijfers op organisatieniveau ontsloten zou worden, zouden de benchmarkcijfers een heel nuttig en gewenst instrument zijn om het gesprek tussen gemeenten en zorgaanbieders te faciliteren. Er is bij gemeenten een duidelijke behoefte aan deze mogelijke toepassing van de benchmarkcijfers.

4 Onderzoeksvragen

Op basis van een aantal onderzoeksvragen hebben we de vier geselecteerde gemeenten en minimaal vier zorgaanbieders die jeugdhulp bieden in deze gemeenten bevroegd. Onderstaand geven we per gemeente een samenvatting van de bevindingen.

4.1 Verhouding omvang geleverde jeugdhulp CBS ten opzichte van andere informatiebronnen van de gemeenten

We hebben bij drie van de vier gemeenten de omvang van de jeugdhulp per gemeente over de eerste twee kwartalen van 2015 zoals die blijkt uit CBS geconfronteerd met de productiecijfers die de drie gemeenten zelf bij de aanbieders hebben uitgevraagd.

Van één van de twee gemeenten met vergelijkbare data hebben we alleen de aantallen trajecten met CBS kunnen vergelijken. Het aantal trajecten totale jeugdhulp kwam bij CBS op 13% trajecten meer uit dan het aantal trajecten dat de gemeente zelf had geïnventariseerd.

Van de andere gemeente met vergelijkbare data is zowel het aantal trajecten als het aantal cliënten te vergelijken. Voor zowel het aantal trajecten als het aantal cliënten komen de totalen nagenoeg overeen tussen wat CBS heeft gepubliceerd als wat de gemeente zelf heeft geïnventariseerd.

Een nadere verdieping en analyse was helaas niet mogelijk doordat CBS vanwege privacyoverwegingen geen datasets beschikbaar kon stellen voor dit onderzoek.

4.2 Verhouding tussen aangeleverde beleidsinformatie na be- en verwerking door CBS ten opzichte van productie-informatie.

De productie informatie die gemeenten op zorgaanbiedersniveau uitvragen, is goed vergelijkbaar met de beleidsinformatie, met dien verstande dat de productie-informatie op zorgaanbiedersniveau beschikbaar is en de beleidsinformatie niet ontsloten wordt op zorgaanbiedersniveau. Aan de opgave van beleidsinformatie door de zorgaanbieders wordt door CBS geen wijzigingen toegepast anders dan dat de data eventueel verrijkt wordt met aanvullende gegevens. Correcties als 7 cijferige postcodes worden wel gecorrigeerd maar de data wordt inhoudelijk niet gewijzigd door CBS.

Er zijn gemeenten die de informatie-uitvraag van CBS hanteren als uitvraag voor de productiegegevens en zo de basis voor hun managementinformatie. Dat kan een keuze zijn van een gemeente en zal geen onoverkomelijke problemen opleveren. CBS is beter in staat om onvolledige informatie te completeren en zij zijn beter in staat hiaten binnen de ingevulde sjablonen in te vullen op basis van methodieken als algoritmes. Dergelijke methodieken zijn niet beschikbaar binnen het instrumentarium van gemeenten.

4.3 Productiecijfers ten opzichte van CBS gepubliceerde cijfers

Het aantal cliënten en het aantal trajecten die gemeenten hebben verzameld is vergeleken met het aantal cliënten en het aantal trajecten die CBS heeft gepubliceerd.

In onderstaande tabel is de factor opgenomen per gemeente, voor gemeente B is het niet mogelijk vanwege gebrek aan productiecijfers bij de gemeente. Absolute gegevens zijn niet opgenomen om de gemeenten anoniem te behouden.

De formule van de factor is: productiecijfers gemeente / gepubliceerde cijfers CBS

Productiecijfers & CBS totale jeugdzorg		
	Clënten	Trajecten
Gemeente A	0,99	0,97
Gemeente B		
Gemeente C	0,88	0,87
Gemeente D	1,15	1,12

Productiecijfers & CBS totale jeugdzorg		
	Clënten	Trajecten
Gemeente A+C+D	0,99	0,97

Conclusie:

De productiecijfers van gemeente A liggen het dichtst bij de gepubliceerde cijfers van door het CBS.

Gemeente D heeft meer productiecijfers in bezit dan CBS over deze gemeente publiceert.

Verhouding cliënten & trajecten

De verhouding tussen cliënten en trajecten is berekend voor de productiecijfers van gemeenten en de gepubliceerde cijfers van CBS.

De formule is: aantal cliënten productiecijfers / aantal trajecten productiecijfers

aantal cliënten CBS / aantal trajecten CBS

Verhouding cliënten & trajecten		
	Productiecijfers	CBS
Gemeente A	1,36	1,37
Gemeente B		
Gemeente C	1,52	1,52
Gemeente D	1,40	1,44

Verhouding cliënten & trajecten		
	Productiecijfers	CBS
Gemeente A+C+D	1,44	1,45

Voor de drie gemeenten totaal liggen de verhoudingen erg dicht bij elkaar, 1,44 en 1,45.

4.4 Mate waarin verschillen te verklaren zijn uit onvolledige aanlevering bij CBS van data over jeugdhulpgebruik of onvolledigheid van data uit andere informatiebronnen

Gemeenten hebben exact in beeld met welke jeugdhulpaanbieders zij contractuele afspraken hebben gemaakt. 3 gemeenten spannen zich maximaal in om periodiek productiecijfers bij aanbieders uit te vragen die bruikbaar is om de financiële uitputting van budgetten vast te stellen. Een gemeente vraagt deze gegevens niet uit. Zij gaan uit van een voorberekening van de kosten en zolang de plafonds niet overschreden worden, is er voor deze gemeente geen aanleiding om nadere informatie te vragen.

De kwaliteitseisen die CBS stelt aan de acceptatie van ingevulde sheet zijn hoog. CBS accepteert op relevante velden zoals BSN nummer en startdatum geen hiaten. Wel worden concessies gedaan wanneer velden als type verwijzer of reden beëindigd niet ingevuld is. Er vindt geen controle plaats op de zorgaanbieders met contractuele afspraken met de gemeenten en de gehanteerde adressenlijsten van CBS. Alle gemeenten geven aan dat zij de stand van zaken met betrekking tot het zorggebruik van jeugdhulp duiden met behulp van hun eigen productiecijfers. De beleidsinformatie wordt vooralsnog door geen van de vier gemeenten gebruikt en/of toegepast bij beleidsontwikkeling of andere doeleinden.

4.5 Impact van geconstateerde onvolledigheden in de beleidsinformatie voor benchmark informatie en sturingsinformatie voor gemeenten

Geen van de onderzochte gemeenten maakte gebruik van de CBS data. 1 gemeente geeft aan dat zij actief op zoek zijn naar verbeteringen omdat zij de eigen data ook onbetrouwbaar vinden.

Daardoor beschikt deze gemeente niet over sturingsinformatie. Een tweede gemeente gaf aan dat zij niet op de hoogte waren van statline. De eigen productie-informatie wordt nog niet toegepast in beleidsontwikkeling maar er is bij deze gemeente wel bewustzijn van de meerwaarde van implementatie van het gebruik van beleidsinformatie en/of productie-informatie bij de beleidsontwikkeling. De derde en vierde gemeente gebruiken beiden de eigen productie-informatie die zij zelf verzameld en geduid hebben. Voor hen is de eigen data de leidende sturingsinformatie.

4.6 Onderscheid tussen onvermijdelijke en vermijdbare nauwkeurigheid

Tijdens het onderzoek zijn een aantal aspecten naar voren gekomen die leiden tot onvermijdbare onnauwkeurigheid. Hoe hoog het percentage onvermijdbare onnauwkeurigheden is, is niet vast te stellen binnen de beperkte scope van het aantal onderzochte gemeenten.

- Het komt regelmatig voor dat niet alle informatie beschikbaar is vanuit de brondata van zorgaanbieders. Het gaat dan met name om gegevens als het type verwijzer of reden beëindiging. Redenen voor het niet noteren van deze gegevens komt vaak voort omdat de trajecten al ingezet waren voor de startdatum van 1 januari 2015 of doordat er nog geen mogelijkheid was om de gegevens te noteren.
- Niet alle typen jeugdhulp en soort verwijzer zijn te selecteren in de invulsjablonen van CBS. Wanneer zij de soort verwijzer of type jeugdhulp niet kunnen invullen, kiezen instellingen voor de optie overig.

Wat betreft vermijdbare nauwkeurigheid, zien we dat jeugdhulporganisaties goed moeten opletten dat alle gegevens in de bronbestanden worden ingevuld. Er bestaat het gevaar op invoerfouten, vooral gezien het feit dat de veranderde administratieve lasten per 1 januari 2015 veel nieuwe werkprocessen met zich meebrengt, waardoor nieuwe controlemechanismen nog een plek moeten krijgen en de kans op foutieve invoer aanwezig is.

4.7 Aanlevering data jeugdhulp binnen wijkteams

Voor zover er jeugdhulp geleverd wordt door de wijkteams in de onderzochte gemeenten, wordt data hierover aangeleverd aan CBS. Het is belangrijk om te weten:

- of deze data door wijkteams zelf aangeleverd worden bij CBS of
- dat de data door gemeenten zelf wordt aangeleverd of
- dat de data aangeleverd wordt door de organisaties van medewerkers die gedetacheerd zijn bij wijkteams van gemeenten

De overwegingen op basis waarvan besloten wordt waar de taak belegd wordt om de gegevens aan te leveren bij CBS, is sterk afhankelijk van de wijze waarop de wijkteams zijn ingericht. Uit de interviews met gemeenten blijkt dat er geen wijkteams in de zin van een entiteit data aanleveren bij CBS. Wanneer binnen wijkteams zorg verleend wordt, wordt veelal de data door de betreffende zorgorganisatie aangeleverd bij CBS. Wanneer er mensen van het wijkteam in dienst van de gemeente

zelf zijn, wordt de data door de gemeente aangeleverd bij CBS. 1 gemeente vormt met het wijkteam een toegangsteam en zijn daardoor alleen verwijzer.

Gemeente A stuurt zelf de data over de wijkteams aan CBS. Dit geldt ook voor gemeente B. Deze gemeenten controleren heel scherp op dubbelingen in aanlevering; er wordt goed afgestemd met de zorgaanbieders wie welke informatie toestuurt aan CBS. In gemeente D vindt er geen afstemming plaats met zorgaanbieders. Ten tijde van de interviews ontstond echter twijfel of de gemeente toch niet verzuimt informatie aan te leveren. Gemeente C levert zelf geen jeugdhulp maar verwijst alleen door. De gemeentelijke toegang is dusdanig ingericht dat de leden van bijvoorbeeld het veiligheidshuis en de nog op te zetten wijkteams allemaal in dienst blijven van de eigen hulpverlenende organisatie en ook via die weg registreren. Wat dan exact bij welke organisatie hoort als er meerdere betrokken zijn bij een jeugdige is de gemeente echter niet duidelijk. Organisaties geven over deze gevallen aan dat er advies gevraagd is aan CBS over hoe zij het beste kunnen handelen. We zien daarbij dat zorgorganisaties zich hier zeer verantwoordelijk voor voelen.

4.8 Werkwijze zorgaanbieders bij invullen CBS-dataset inclusief gemaakte keuzes

Veelal zijn interne registraties aangepast op de uitvraag van het CBS. Meerdere organisaties zijn sinds 2015 het type verwijzer als extra punt gaan registreren. Er bestaat een risico op invoerfouten doordat de inrichting van nieuwe werkprocessen wennen is voor medewerkers. Toch spannen veel zorgaanbieders zich in om "lege" regels in brondata aan te laten vullen door de administratie. De wijze van invullen van de dataset is bij de onderzochte zorgaanbieders grofweg te verdelen in twee manieren:

- Handmatig in excel waarbij het aantal cliënten zo laag is dat dit per cliënt kan of het gaat met knippen en plakken van kolommen uit de eigen administratie om alles in de juiste volgorde in het sjabloon te krijgen. In geval van handmatig invullen heeft de invuller altijd overzicht op onjuistheden en gaten in het bestand. De zorgorganisaties geven aan de data naar eer en geweten in te vullen maar er zijn soms onduidelijkheden met betrekking tot velden. Ten aanzien van uitzonderingsgevallen (zoals jeugdigen met een woonplaats in buitenland) verdient het aanbeveling om het informatieprotocol aan te vullen.
- De andere wijze van invullen is een automatisch gegenereerd bestand. ICT-systemen zijn dan vaak in overleg met het CBS aangepast op deze uitvraag. Het juiste tijdpad selecteren in het interne systeem en een druk op de knop levert direct het juiste bestand op. Sommige organisaties sturen dit bestand blind door naar het CBS, andere zorgorganisaties controleren het bestand eerst op eventuele fouten en gaten. Per organisatie verschilt de bewerkelijkheid van dit controleren. Organisaties die het bestand niet gecontroleerd aanleveren, gaan er daarbij vanuit dat CBS nog een kwaliteitscontrole doen en dat zij een melding van CBS ontvangen als er teveel ontbrekende gegevens zijn.

5 Aanbevelingen en conclusie

5.1 De aanbevelingen op een rij

Doel van dit onderzoek was om inzicht te krijgen in de betrouwbaarheid en volledigheid van de beleidsinformatie CBS. Vaststelling van onvermijdelijke onnauwkeurigheden en vermijdbare onnauwkeurigheden en de daarbij behorende verbetermaatregelen is daarbij een zeer belangrijke toets. Uit de interviews en analyses blijkt dat zorgaanbieders en gemeenten zich veel inspanningen getroosten om te komen tot volledige en betrouwbare beleidsinformatie. Echter, er zijn ook nog verbeteringen mogelijk.

- Zorgaanbieders geven aan dat gegevens van zorggebruik van jeugdigen die over de grens van NL verblijven maar wel recht hebben op jeugdhulp in NL, geen plek hebben in het sjabloon. Er zou hiervoor een oplossing gezocht moeten worden. Nu worden dit jeugdhulpgebruik niet meegenomen in de aanlevering van beleidsinformatie.
- Het aantal sluitredenen is groot en dit aantal zou teruggebracht kunnen worden. Dit vermindert de kans op vermijdbare fouten.
- Tot slot missen zorgaanbieders een aantal typen verwijzers zoals rechtbank en politie. Door toevoeging van een aantal typen verwijzers zou de groep waarvan nu het type verwijzer onbekend is, afnemen. De type verwijzers die nu opgenomen zijn in het sjabloon betreft de typen verwijzers zoals vastgelegd is in de Jeugdwet. Omdat er in de praktijk meer verwijzers zijn (zoals politie en rechtbank) kiezen zorgorganisaties nu voor de optie "overig".
- Ontwikkeling van een toetsingskader voor invulling van het begrip preventieve jeugdhulp helpt om een duidelijke scheiding te hebben tussen preventie (collectieve) jeugdhulpvormen en vormen van specialistische zorg zoals omschreven in de Jeugdwet. Door het ontbreken van een definitie van preventieve jeugdhulp, bestaat het gevaar dat deze zorgfuncties nu regelmatig meegenomen in de aanlevering van beleidsinformatie. We hebben hiertoe een aparte paragraaf toegevoegd aan dit hoofdstuk.
- Een regelmatige toets (bijvoorbeeld eenmaal per jaar) waarbij de gegevens van gecontracteerde jeugdhulpaanbieders vergeleken wordt met de lijst van zorgaanbieders die door CBS benaderd worden, geeft meer zekerheid over het bereik van CBS bij het verzenden van de uitvraag voor beleidsinformatie.

5.2 Beperkingen van de definitie jeugdhulpgebruik in de praktijk

De Jeugdwet maakt onderscheid tussen preventie en jeugdhulp. De beperking van de definitie van jeugdhulpgebruik en de inzet van jeugdbescherming en jeugdreclassering in de praktijk zit in het feit dat er geen eenduidige definitie omschreven is van het begrip preventie. Daardoor kan de interpretatie per gemeente en per instelling variëren, blijkt uit de interviews met zorgaanbieders en gemeenten. Veelal wordt preventie echter niet meegenomen in de aanlevering van gegevens aan CBS omdat het zorggebruik niet te herleiden is naar individuele cliënten maar alleen op populatieniveau

gericht is. Echter, wanneer bepaalde jeugdhulpvormen zich door ontwikkelen door het loslaten van voormalige zorgfuncties en de omslag naar andere vormen van ordening van zorgfuncties, zullen definities aangepast worden. Hierdoor bestaat het risico dat er verschillende interpretaties komen van het begrip preventieve jeugdhulp. We adviseren daarom een afbakening van preventie in de vorm van een afwegingskader te ontwikkelen of leidende principes te formuleren met een gewogen vertegenwoordiging van gemeenten zodat gemeenten, zorgaanbieders en CBS een leidraad hebben op basis waarvan zij een onderscheid kunnen maken tussen preventieve vormen van jeugdhulp.

5.3 Voorstel definitie preventieve jeugdhulp

Als overbrugging voor de tijd dat er nog geen afwegingskader beschikbaar is, kunnen de navolgende principes gehanteerd worden:

- Voor preventief jeugdbeleid geldt dat dit vigerend beleid was vanuit de gemeente voor 1 januari 2015. Deze gelden kwamen dus niet over vanuit het Rijk op 1 januari 2015, maar maakten reeds onderdeel uit van de gemeentelijke begroting (prestatieveld 2 van de Wmo2007).
- Lokale preventieve voorzieningen bieden preventieve zorg die gericht is op:
- Signalering: de coördinatie tussen signalerende instanties
- Toeleiding tot het hulpaanbod: dit heeft betrekking op het totale lokale en regionale hulpaanbod, zoals vroeg- en voorschoolse educatie, onderwijsachterstandsvoorzieningen en HALT-voorzieningen
- Pedagogische hulp: het bieden van opvoedingsondersteuning aan ouders en gezinnen waar problemen zijn of dreigen te ontstaan en schoolmaatschappelijk werk
- Coördinatie van zorg: dit betreft het afstemmen en zo mogelijk bundelen van zorg in het geval dat meerdere hulpsoorten nodig zijn om een jeugdige of gezin te ondersteunen.

Daarnaast is het belangrijk om de elementen mee te nemen die in de toelichting op het begrip "jeugdhulp" benoemd worden in het informatieprotocol beleidsinformatie van 2016:

Toelichting:

In de Jeugdwet zijn randvoorwaarden en kwaliteitseisen opgenomen waaraan de jeugdhulp en/of jeugdhulpaanbieders moeten voldoen, zoals dossiervorming, een plan (hulpverleningsplan, behandelplan) en bewaking en beheersing van de kwaliteit. Voor de jeugdhulp waarover aan CBS gerapporteerd moet worden gelden al deze randvoorwaarden en eisen.

Zoals in paragraaf 1.3 reeds is opgenomen betreft het alleen de jeugdhulp die in natura wordt geleverd. Over jeugdhulp die wordt gefinancierd met een PGB dienen geen gegevens aan CBS te worden verstrekt.

Als een jeugdhulpaanbieder een jeugdige (anonieme) adviezen of consulten biedt, ook al is dat voorafgaande aan de start van jeugdhulp, dan geldt dit niet als jeugdhulp waarover gegevens verstrekt moeten worden aan CBS. Dit geldt tevens voor het verstrekken van folders en overige vormen van informatie.

5.4 Conclusie

De onderzochte zorgorganisaties leveren allemaal de gevraagde data aan bij CBS en zijn goed op de hoogte van de inhoud van het informatieprotocol. Behoudens een aantal kleine aanbevelingen, kunnen alle zorgaanbieders de gevraagde informatie goed kwijt in het sjabloon (zie bijlage 1). De zorgaanbieders nemen de gegevensuitvraag zeer serieus en spannen zich maximaal in om de gegevens zo volledig mogelijk aan te leveren door het inbedden van controles en indien mogelijk, aanpassing van ICT-systemen. CBS spant zich vervolgens maximaal in om de gegevens zo compleet mogelijk te krijgen en doet geen concessies aan de kwaliteit van de cruciale gegevens. Daarbij wordt telkens een verstandige weging gemaakt tussen de tijdsinspanning en volledigheid en betrouwbaarheid versus de tijdige verwerking van de gegevens. Binnen de scope van dit onderzoek is de betrouwbaarheid door de beheersmaatregelen en de inrichting van werkprocessen goed geborgd.

Desalniettemin aarzelen gemeenten over de betrouwbaarheid en volledigheid van de gegevens. Dat is grotendeels gelegen in het feit dat het gemeenten zelf zeer veel moeite kost om volledige informatie te verkrijgen van zorgaanbieders vanuit hun eigen productiemonitoren. Daardoor wordt de aanname gedaan dat dit ook het geval is met de aanlevering en verwerking van beleidsinformatie. Tevens zijn gemeenten erg gericht op het verzamelen van financiële uitnuttingsinformatie waardoor benchmarking een punt is van ontwikkeling maar vooralsnog in 2015 geen prioriteit heeft gekregen. Wel zien we in de loop van de afgelopen maanden een toenemende belangstelling en behoefte bij gemeenten om aan de slag te gaan. Echter, kennis en expertise ontbreekt veelal nog bij gemeenten.

Wat betreft aanlevering van gegevens vanuit gemeenten en/of wijkteams die ressorteren onder gemeenten, zien we dat er een beperking ervaren wordt in de definitie van de beleidsinformatie die aangeleverd moet worden. Er is namelijk geen eenduidige definitie omschreven van het begrip preventie. Daardoor kan de interpretatie per gemeente en per instelling variëren, blijkt uit interviews met gemeenten. Het verdient aanbeveling om een afwegingskader te ontwikkelen of leidende principes te formuleren een gewogen vertegenwoordiging van gemeenten zodat er een leidraad beschikbaar is op basis waarvan een onderscheid gemaakt kan worden tussen preventieve, collectieve vormen van jeugdhulp en de definitie van jeugdhulp zoals geformuleerd is voor de beleidsinformatie jeugdhulp. Een dergelijk afwegingskader faciliteert bovendien ook CBS wanneer zij vragen ontvangen over dit onderscheid. Daarnaast zien we dat er bij 2 van de 4 onderzochte gemeenten onduidelijkheid is over wie gegevens van jeugdhulpgebruik binnen de wijkteams moet aanleveren; de zorgaanbieder of de gemeente. We zien dat er een ontwikkeling plaatsvindt waarbij het verlenen van zorg steeds meer verplaatst van zorgaanbieders naar organisatie- en samenwerkingsverbanden onder regie van gemeenten. Het verdient daarom aanbeveling om duidelijke handreikingen te ontwikkelen op basis waarvan gemeenten en zorgaanbieders met elkaar het gesprek kunnen voeren wie verantwoordelijk is voor de aanlevering van jeugdhulpgebruik in het kader van beleidsinformatie. Dit is een duidelijk ontwikkelpunt dat relevanter zal worden naarmate de doorontwikkeling van toegang en wijkteams verder vorm krijgt.

BIJLAGE 1

Afbeelding in te vullen velden door aanbieders voor CBS

Verslagperiode 1 juli 2016 t/m 31 december 2016

Contactgegevens	Naam	Beleid Informatie
	Email	abcd@cbs.nl
	Telefoon	010-1234567

BSN	Geslacht	Geboortedatum	Postcode	Gemeente	Datum aanvang jeugdhulp	Verwijzer	Hulpvorm	Perspectief	Datum einde jeugdhulp	Reden beëindiging jeugdhulp
123456789	M	19-12-2006	0000AA		01-01-2015	01	01	03	12-03-2015	01
112233445	M	00-00-2001	0000BB		15-02-2015	01	03	02		
123456789	M	19-12-2006	1111AA		01-03-2015	01	02	03		
000000000	V	03-09-2001	1111BB		01-06-2014	07	02	04	31-01-2015	01
987654321	M	31-08-2013		0599	01-01-2015	06	11	04	20-03-2015	03
554433221	V	00-12-1995	2222AA		01-02-2015	01	11	04		

Bij onbekende BSN, vul in: 000000000

Geboortedatum mag 00-MM-JJJJ of 00-00-JJJJ zijn als de geboortedag resp. geboortedag en geboortemaand onbekend zijn.

Indien postcode onbekend: CBS-gemeentecode Deze staan per gemeente in het tabblad 'Codelijsten' Invullen volgens woonplaatsbeginsel* => in dit voorbeeld 0599 = Rotterdam

Categorie onbekend mag alleen als datum aanvang vóór 2015 ligt.

Coderingen zijn opgenomen in tabblad 'Codelijsten'

* Zie de factsheet woonplaatsbeginsel inclusief mindmap op www.voordejeugd.nl

Codelijsten in die aanbieder moet gebruiken bij invullen datasheet

Geslacht

- M Man
- V Vrouw
- O Onbekend

Verwijzer

- 01 Gemeentelijke toegang
- 02 Huisarts
- 03 Jeugdarts
- 04 Gecertificeerde instelling
- 05 Medisch specialist
- 06 Geen verwijzer
- 07 Onbekend

Hulpvorm

- 01 Jeugdhulp zonder verblijf, uitgevoerd door het wijk- of buurtteam
- 02 Jeugdhulp zonder verblijf, ambulante jeugdhulp op locatie van de aanbieder
- 03 Jeugdhulp zonder verblijf, daghulp op locatie van de aanbieder
- 04 Jeugdhulp zonder verblijf, jeugdhulp in het netwerk van de jeugdige
- 11 Jeugdhulp met verblijf, pleegzorg
- 12 Jeugdhulp met verblijf, gezinsgericht
- 13 Jeugdhulp met verblijf, gesloten plaatsing
- 14 Jeugdhulp met verblijf, anders dan bovenstaand

Perspectief

- 01 Stabilisatie van een crisissituatie
- 02 Diagnostiek
- 03 Begeleiden
- 04 Behandelen

Reden beëindiging jeugdhulp

- 01 Beëindigd volgens plan
- 02 Voortijdig afgesloten: in overeenstemming
- 03 Voortijdig afgesloten: eenzijdig door de cliënt
- 04 Voortijdig afgesloten: eenzijdig door de aanbieder